

DUELL

med Napoleon

AV SIRI STEINE

For første gang i sitt liv ble hun akutt oppmerksom på eget kroppsspråk, og på hvor absurd vanskelig det var å gjøre noe med det. Rommet var varmt og luften sto stille, men hun hadde både armer og bein knyttet om sin egen akse som om hun frøs.

«Pust», sa hun til seg selv. «Legg ansiktet i likegyldige folder, tenk på noe annet, noe hyggelig».

«Noe hyggelig?»

«Ja, noe som du skal gjøre senere, noe å se frem til, en fin opplevelse, mennesker som er glad i deg, som bryr seg om deg».

«Nei».

Det prikket bak øyelokkene og hun presset høyre tommelfinger mot venstre overarm og visste at hun tankemessig nå var i velkjent farvann, men på ville veier. Hun var i ferd med å bli emosjonell. En dødsspiral i det rommet som hun var i nå, hvor følelser var synonymt med svakhet og hvor seier betydde overlevelse – betydde kontroll – betydde makt. Som hun måtte beholde.

Hun tillot seg å senke øyelokket og holde det nede i noen sekunder. Hørselen fanget inn lydene utenfra, av en passerende trikk og ropende barn. Inne i rommet suste det fra en datamaskin, de harde to-fingrete anslagene mot et tastatur, papirrasling. Knirkingen fra en sliten kontorstol brakte henne lynkjapt tilbake i situasjonen, hun foldet hendene hardt i fanget, festet blikket på brilleinfatningen vis à vis og lot munnen trekke seg opp til en anelse av et lite smil som hun av erfaring visste kunne være avvæpnende.

«Hvis jeg forstår deg rett, så føler du deg ikke egentlig syk, alle prøver er normale, men du ønsker å ta en pause fra jobben på noen uker, som et slags forebyggende tiltak så og si».

Siri Steine

f. 1952. Medisinsk embetseksamen i Tyskland i 1979, spesialist i allmennmedisin i 1989, medisinsk doktorgrad 1994, utdannet veileder i klinisk kommunikasjon fra The American Academy for Physician and Patient (USA, 2000). Arbeider som fastlege ved Markveien legesenter i Oslo. Hun er engasjert i undervisning og veiledning, spesielt rundt lege-pasient-forholdet og kommunikasjon. Beveger seg gjerne i skjæringspunktet mellom kunst og medisin. I tillegg til noveller har hun også laget kortfilmer og undervisningsprogram.

Stemmen var nøytral, ansiktet vennlig men hun fanget skepsisen likevel, hun leste det av linjen mellom skuldrene og den omhyggelige formuleringen.

Det lå et spørsmål i luften. Etter mange år i krigsterreng visste hun bedre enn å besvare det. Hun visste av bitter erfaring hvordan forklaringer førte til unnskyldninger - førte ut på viddene - førte til selvsjudd. Derfor ble hun sittende tilsynelatende rolig og avventende mens hun mentalt skubbet ballen over på den andre banehalvdelen. Sekundene kom og gikk og gjorde tausheten krevende, og hun visste at første terskel var overvunnet da han plukket den opp og sa; «Jeg forstår at arbeidslivet stiller tøffe krav om dagen. Vi hører det for så vidt ganske ofte. Hvordan det kan tære på.»

Det kunne hun innrømme. Generaliseringen kom som en gavepakke og hun bygget på alliansen for det den var verdt. For selvfølgelig var det slik det var. Spikeren på hodet. Slitsomt. For alle. Hverdagsstresset som sykdomsutløsende faktor. Som en stor verkebyll på samfunnets rumpe. Legen var kommet dit i livet hvor han gjerne husket det som var før. Den gang man gikk ubedt på besøk til hverandre, og hadde oseaner av tid mellom potetplukking, saftkoking og de hjemmelagete sildekakene i sesongen.

Men timelisten var full og han måtte videre. Han visste at forespørselen egentlig var et maskert krav, og var gammel nok til å tillate seg et lite øyeblikk med undring over hvorfor han ikke følte seg mer provosert. Det var ellers en følelse han ikke var fremmed for. Alle disse menneskene som alltid skulle skyve ansvar for eget liv over på andre, på samfunnet, på ham som trygdeverkets forlengete arm. Han observerte henne med lett fornyet interesse mens han vanemessig fulgte samtalen velkjente mønster; om muligheter for tilrettelegging, avlastende kollegaer eller gradert sykemelding? Hun avsto, som han visste at hun ville gjøre, etter tilsynelatende å ha tatt alle forslag opp til genuin vurdering. Dessverre, ikke forenelig med hennes oppgaver, ingen til egentlig å ta over, umulig å få til i praksis.

Nei. Han ble sittende litt som for å vinne tid, som om han funderte på hvordan han skulle gripe dette an. Han følte avslutningsstyrken hennes, og visste at han bare paraderte, men fikk seg likevel ikke til å gå videre.

«Jeg er trett,» tenkte han.

Det var ingen ukjent tanke. Spesielt mot slutten av uka. I tillegg hadde stemningen av blomstrende minnetaler og kollektive tårer fra begravelsen dagen før ikke helt sluppet taket.

Vennskapet hadde hatt lange og mange røtter, fra de som ivrige tenåringer satt sammen i dobbeltsculleren. Vennen hadde vært året eldre, og ledet an. Hadde dradd ham etter seg gjennom ungdomsopprør, damesjekking og studier. Alltid snusende nysgjerrig mot muligheter og utsikter. Som ikke alltid ble til noe, det var sant, men entusiasmen hadde vært smittende, og legen selv hadde solide klyper med salt og edruelighet i sin egen sjelelige bagasje.

Nå hadde vennen lagt på røret. Bokstavelig talt. Han hadde løpt inn fra hagen og de hadde funnet ham sammensunket på arbeidsrommet. Karakteristisk nok. Det var gjort et poeng av det, i noen av talene. Hans arbeidsvilje og ytelsesevne som hadde vært formidabel. Sett utenfra. Han hadde etterlatt seg kone og tre barn. Forvirrete unger, som hadde suget til seg alle gode ord og beskrivelser av denne faren, som hadde vært like uforståelig som selvfølgelig i barneperspektivet.

Han hadde bøyd ryggen og hilst på dem med klosset hjelpeløshet stilt overfor deres mistenksomme hudløshet. Enken kjente han bedre, og i tillegg kom erfaringer fra andre lignende møter ham til hjelp. Både håndtrykk, blick og ansiktsuttrykk hadde røpet hvor hun var. Det hadde vært en stivhet og vaksomhet i henne, som om hun sto på spranget til angrep. Hun hadde vært sint. Harmdirrende og heftig

rasende. Han hadde ikke egentlig blitt overasket, men styrken i det var overraskende, og det hadde tatt ham litt tid å fordøye dette åpenbare bruddet på forventning og konvensjoner. Kledd i svart hadde hun stått som en påle festet til bakken, mens vinden hadde gitt håret en uro som det eneste synlige tegnet på bevegelig liv. Under den uendelige strømmen av medfølgende hender var hun blitt brattere og brattere i nakken, som et forvarsel om tynnslett tålmodighet og sviktende kontroll.

Han hadde tatt varselstrekanten på alvor og trådd til. Hadde plassert seg til fortrenkning av mange ivrige og konkurrerende omsorgspersoner, og hadde holdt seg ved hennes side gjennom rekesmørbrød og kondolansetaler, mens han under dekke av varsom omtanke hadde tatt henne hardt i armen og hvisket nøytrale ord i øret hennes når uroen i henne truet med å ta overhånd.

«La dem prate. La dem bare prate.»

Han ante, mer enn han visste, hva det dreide seg om, og en ubehagelig følelse av delaktighet ble forsterket av hans egen kones taushet i bilen på vei hjem.

Han hadde lett etter ord til forsoning eller forklaring mens det usagte, «må det alltid være deg?» i all sin tvetydighet hadde lagt seg som en sperre mellom dem.

En underlig fornemmelse av famlende leting etter noe udefinert hadde sittet i ham siden, og gjennom morgnens rutiner hadde han tatt seg i å lengte etter noe som han ikke visste hva var. Han hadde ristet det av seg da han kom på kontoret. Det skulle bli godt med helg.

«Hva vil du bruke tiden til?»

Kvinnen midt i mot satte blikket i ham, og han så av den lille forandringen i pupillene hennes at hun ble overasket. Han var overasket selv. Det var ikke et spørsmål han hadde planlagt å stille, ikke slik, men når det nå var sagt, så kjente han at han var spent på svaret. Det ble stille. Hun fuktet leppene og han lente seg litt fremover som for å høre bedre etter.

Hun skjønnte at hun var i mål. Det hun hadde kommet for var innen rekkevidde, og alt var under kontroll. Det hadde ikke kostet mer hun hadde vært forberedt på å gi, og hun var fortsatt intakt. Den uunngåelige blodprøven selvfølgelig, men ingen strafferunder med blodtrykksskapparat og stetoskop, og ikke flere nærgående spørsmål enn hun hadde klart å parere. Med sin blanke anamnese hadde hun gitt få innganger. Selvfølgelig kunne hun ha gjort det enklere for seg med noen oppdiktete plager og symptomer. Ryggsmerter, senebetennelser, selv overgangsplager kunne vært rime-

lig, og ikke direkte usant, heller. Men det kunne invitert til invaderende spørsmål og avkledd håndtering, til nærgående på eget liv og fremmede hender mot egen kropp. Selv nå, med skuldre som langsomt sank på plass, kjente hun motstanden som en styrende stålfjær i ryggsoylen.

«Hva vil du bruke tiden til?»

Han var plutselig kommet ubehagelig nært. Samtidig san- set hun oppriktighet, og kjente at små varselsklokker be- gynte å ringe. Hans autentiske undring landet spørsmålet ude-tonert bak forsvaret hennes.

Hva hun skulle bruke tiden til? Hun skulle ikke dra på oppdagelsesferd til Kina, ikke ta nybegynnerkurs i spansk eller male med akvarell. Hun hadde vært så opptatt av å komme bort, trekke pusten og finne fast grunn, at hun ikke hadde tenkt lenger enn det. Et øyeblikk kjente hun den vel- kjente følelsen av utilstrekkelighet og satte fart på tanke- virksomheten for å finne noe som kunne gi et fornuftig, passende, tilfredsstillende og avsluttende svar. Hun merket forventningen, og hørte stillheten som et sus for ørene. Hun var tørr i munnen og helt tom i hjernen. Det eneste som kom for henne var en løsrevet strofe fra en sang, og ukarak- teristisk nok fant ordene veien til munnen hennes uten at

hun hadde tenkt at de skulle dit, og hun hørte seg selv si: «Time is a healer».

Han rykket ikke tilbake, men tok ordene inn i samme for- overbøyde posisjon.

«Ja, er den det?», sa han tenksomt, etter en liten pause, og i et kort øyeblikk følte hun en absurd lengsel etter bare å synke ned og legge alt ut, i dette trange, rotete og alt for varme rommet.

Så var øyeblikket over, han bøyde seg over tastaturet, mens hun løftet hodet og rutinert registrerte den hårløse flekken i bakhodet hans og de tallrike leverfleckene på håndbaken. Han avsluttet sykemeldingen som ble to uker lenger enn han egentlig hadde tenkt, og rakte den ut mot henne idet hun reiste seg, i avskjedsmodus.

«Stillingsbetegnelse», sa han, med et siste overblikk mot skjemaet, det har vi glemt å registrere. Hun kneppet igjen jakken og hang vesken over skuldrene før hun rakte ut hån- den mot sykemeldingen uten å se på ham.

«Lege», sa hun. «Jobben min. Å være lege. Det er det jeg er.»

Evt. spørsmål og kommentarer kan rettes til: s.steine@online.no

FURST

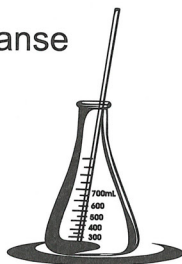
Utfyllende informasjon
og oppdatert blåbok på
www.furst.no

Primærhelsetjenestens sentrallaboratorium

Vårt varemerke er kvalitet

Hele prosessen fra prøvetaking til svarrapportering er kvalitetssikret

- akkreditert laboratorium
- god service
- tilgjengelig fagkompetanse
- kurstilbud
- IT-støtte og råd
- hentetjeneste
- kundestøtte

Hovedkontor:

Søren Bulls vei 25, 1051 Oslo
Tlf 22 90 95 00 - Fax 22 90 96 06
Sentralbord betjent til kl. 16.00

Prøvetaking hverdager kl. 7.30 - 15.00

Furuset: Søren Bulls vei 25
Oslo Sentrum: Dronningensgt. 40
Majorstuen: Kirkevn. 64 B, 3. etg.
Ski: Jernbaneveien 5-7 (Stasjonstorget)
Sandefjord: Holmbrua 2 (Søebergkvartalet)

For flere opplysninger

Kontakt markedsgruppen, tlf 22 90 96 69
eller markedsgruppe@furst.no

Ansvarlig lege: Dr. med. Kjell Torgeir Stokke, spes. i medisinsk biokjemi

FOTO: INGRID SOLBERG

SCHERING

Pharmaceuticals